

Inleiding

Vlaamse scholen worden steeds diverser. De homogene klasgroep van enkele decennia geleden waar Mark en Marleen les volgden, is geëvolueerd naar een heterogene samenstelling waarin Pablo en Achmed geïntegreerd zijn. Nogal scherp gesteld, wil dat zeggen dat tien verschillende leerlingen tien verschillende talen en culturen met zich meebrengen. Deze verschillende achtergronden zorgen - vaak *ongewild en onbewust* – voor spanningen op school, in het bijzonder op vlak van pesten. Het is zo dat pestgedrag in scholen al generaties lang een maatschappelijke bezorgdheid blijkt te zijn, waarvan wereldwijd 200 miljoen jongeren slachtoffer worden. Gezien de aanleiding tot zulke pestsituaties honderd-en-één oorzaken kunnen hebben, is het enigszins denkbaar dat etniciteit hierin een specifieke rol bekleedt. Een onderzoek naar de verschillen tussen allochtonen en autochtonen aangaande pestgedrag in secundaire scholen, leek daarom essentieel en opportuun. Is het zo dat pesters allochtonen viseren? Of zijn zij het juist die pestslachtoffers maken?

Methode

Kwantitatief onderzoek: vragenlijst / enquête

- Afnamemodaliteit: 50,2% schriftelijke vs. 49,8% online bevragingen

Steekproef (N=1808)

- 40,9% jongens vs. 59,1% meisjes
- 46,2% allochtonen vs. 53,7% autochtonen
- 11 Vlaamse (83%) en 2 Brusselse (17%) secundaire scholen
  - 7 witte concentratiescholen (minder dan 30% allochtonen)
  - 3 gemengde scholen (tussen 30% en 70% allochtonen)
  - 3 zwarte concentratiescholen (meer dan 70% allochtonen)

Operationalisering: allochtone jongeren

- Allochtoon:* wanneer de jongere *zelf*, één van de *ouders* of één van de *grootouders* in een ander land dan België geboren is.

Resultaten

Tabel 1: Verschil in pestgedrag en pestpercepties tussen allochtone en autochtone jongeren

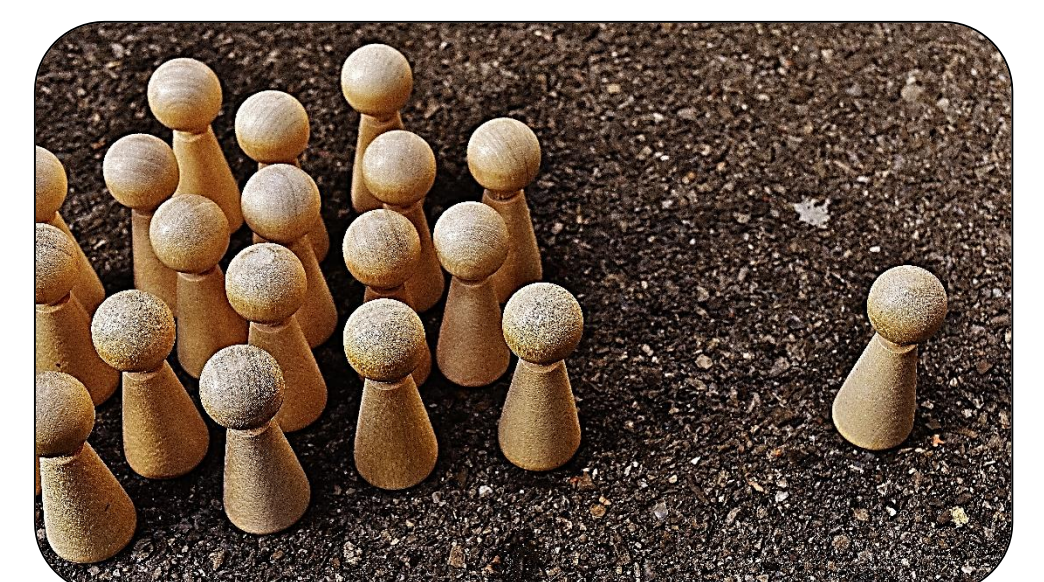
	Autochtonen	Allochtonen	
Klassiek pesten			
Klassiek pestslachtoffer	8,6%	13,3%	**
Klassieke dader	3,1%	11,3%	**
Cyberpesten			
Cyberpestslachtoffer	4,7%	6,7%	
Cyberpestdader	1,2%	4,0%	**
Getuigen van pestsituaties			
Pestgetuigen	36,6%	49,3%	**
Perceptie: toelaatbaarheid pestgedrag (ja-antwoorden)			
‘als het slachtoffer het verdient’	7,7%	16,7%	**
‘als het slachtoffer een slecht karakter heeft’	5,8%	10,0%	**
‘als de gevolgen niet zwaar zijn’	4,7%	6,4%	
‘als het uitgelokt wordt’	14,7%	15,5%	
Perceptie: schuld pestgedrag (ja-antwoorden)			
Getuigen, wanneer ze niet ingrijpen	49,3%	40,8%	**

* = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$

Discussie

Slachtofferschap: een kwestie van ‘anders zijn’

- ‘Anders zijn’** : allochtone jongeren bezitten, door hun afwijkende klederdracht, buitenlandse tongval of donkerdere huidskleur, een bepaald kenmerk dat in het oog springt. Zo trekken ze – vaak ongewild – de aandacht van pesters. Bij cyberpesten zorgt de anonimiteit van het internet ervoor dat het moeilijk waar te nemen is of iemand ‘anders’ is.

Daderschap: een emancipatiedrang

- Het ‘wij vs. zij’-gevoel** : omdat allochtonen door de meerderheid aanzien worden als ‘anders’, ervaren ze een kloof tussen ‘wij de minderheid’ vs. ‘zij de meerderheid’. Als reactie op dit minderwaardigheidsgevoel, denken ze met pestgedrag status en macht te verwerven om de scheefgetrokken machtsverhoudingen in evenwicht te brengen.

Getuigen: “van je vrienden moet je het hebben”

- Bevriend met de risicogroep** : jongeren gaan vooral vriendschapsrelaties aan met hun ‘etnisch gelijke’. Bijgevolg worden allochtonen meer getuige van pestsituaties omdat allochtone jongeren zowel meer pesten als slachtoffer worden (cfr. *supra*).

Perceptie: blaming the victim vs. gedeelde verantwoordelijkheid

- Ontkennende vingerwijzing** : allochtonen leggen de schuld voor het pestgedrag eerder bij slachtoffers, terwijl autochtonen hun verantwoordelijkheid eerder delen met zwijgzame omstaanders (neutralisatietechnieken).

Aanbevelingen

Mentaliteitswijziging

- Van een ‘wij vs. zij’-samenleving naar een inclusieve samenleving zonder polarisatie
- Verskillende actoren (o.a. media, beleid, onderwijs, etc.)

Informeren en sensibiliseren

- Discussiefora, studiedagen en project- weken omtrent de thema’s ‘pesten’, ‘cultuur’ en ‘diversiteit’
- Beleidsmakers, scholen en leerkrachten
- Anti-pestbeleid in scholen

Bijzondere rol voor de leerkracht

- Thema bespreekbaar maken: zonder taboe spreken én jongeren bewust te maken van het probleem
- Ontvankelijke en open houding

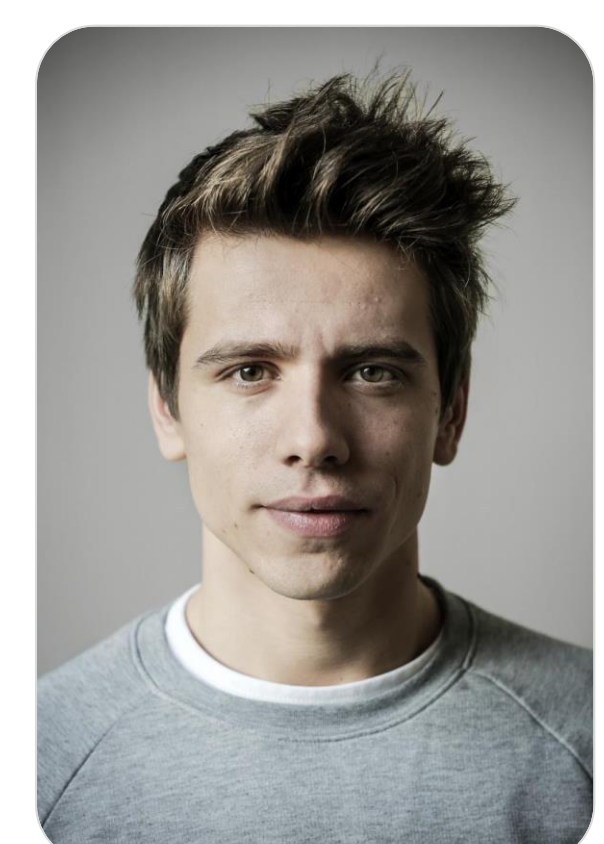

Over de onderzoeker

- Jop Van der Auwera (KU Leuven) is als doctoraal onderzoeker verbonden aan het Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC), waar hij momenteel een proefschrift voorbereidt met als titel: *‘Predictive profiling: een empirisch en juridisch onderzoek naar het optreden van behaviour detection officers in het kader van de veiligheidszorg op Brussels Airport’*.
- Met zijn onderzoek *‘De verschillen tussen allochtone en autochtone jongeren inzake slachtofferschap en daderschap bij zowel klassiek als cyberpesten’* won hij de **Klasse-prijs 2016** voor beste onderwijsscriptie in Vlaanderen en de **Facultaire Masterscriptieprijs 2015-2016** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid KU Leuven.

Publicaties

- Van der Auwera, J. (2017). Pestgedrag in een gekleurde samenleving: Het verschil tussen jongeren met én zonder een migratieachtergrond aangaande klassiek en cyberpestgedrag in secundaire scholen. *Welwijs*, 28 (2), [in press].
- Van der Auwera J. (2017). Allochtone jongeren, een risicogroep wat pesten betreft?. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek, Kinderpsychiatrie en Klinische Kinderpsychologie*, 42 (1), 41-43.

KU LEUVEN

LinC
LEUVENS INSTITUUT
VOOR CRIMINOLOGIE

Faculteit Rechtsgeleerdheid
Herbert Hooverplein 10, 3000 Leuven
Tel: +32 (0) 16 32 16 02

Jop.vanderauwera@kuleuven.be